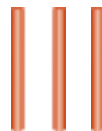

1003. Sarvarning uyidan maktabgacha 16 ta elektr tarmog'i ustuni bor. Agar ustunlar orasi 50 m dan bo'lsa, Sarvarning uyidan maktabgacha bo'lgan masofa necha metrga teng?

1004. 3 sm 8 mm va 5 sm 4 mm tomonli to'g'ri to'rtburchak chizing va perimetrini toping.

1005. Stol ustida 3 ta cho'p bor. O'rtadagi cho'pga tegmasdan uni chetga o'tkazish mumkinmi?

1006. a va b ning berilgan qiymatlari bo'yicha $a:b$ ifodaning qiymatlarini toping:

a	126	369	324	605	852	784	837
b	2	3	4	5	6	7	9
$a:b$							

1007. Ko'cha bo'ylab daraxt ko'chatlari ekildi. Ekilgan qator uzunligi 564 m ga, ko'chatlar orasi 6 m ga teng. Jami nechta ko'chat ekilgan?

Kvadrat detsimetr

1008. Shakllarning yuzlarini toping:

1009. Daftar kataklaridan foydalanib tomonlarining uzunligi 1 dm dan bo'lgan kvadrat chizing.

Tomonlarining uzunligi 1 dm dan bo'lgan kvadratning yuzi 1 kvadrat detsimetr deb ataladi. «Kvadrat detsimetr» qisqacha «kv.dm» deb yoziladi.

1010. Yuzi 1 kv. dm bo'lgan kvadratning bo'yi va enini 1 sm dan qilib 10 ta bo'lakka bo'ling. Bo'linish nuqtalaridan to'g'ri chiziqlar o'tkazib, yuzi 1 kv. sm dan bo'lgan kvadratlar hosil qiling. Yuzi 1 kv. dm bo'lgan kvadrat ichida yuzi 1 kv. sm dan bo'lgan kvadratlarni sanang.

$$1 \text{ kv. dm} = 100 \text{ kv. sm.}$$

1011. $264 + 158 \cdot 2$ $532 : 4 + 258$ $763 : 7 + 136$
 $337 - 435 : 3$ $124 \cdot 5 - 537$ $124 - 738 : 9$

1012. 1) Stolning bo'yi 1 m 40 sm, eni 80 sm. Stolning yuzi necha kvadrat detsimetrga teng?
2) O'zingiz o'tirgan stolning bo'yi va enini detsimetr hisobida o'lchab, yuzini toping.

1013. To'rtta 5 sonidan foydalanib 100 sonini hosil qila olasizmi?

1014. $324 + 237 \cdot 2$ $736 : 4 + 357$ $846 : 6 + 122$
 $567 - 834 : 3$ $196 \cdot 5 - 826$ $135 - 936 : 9$

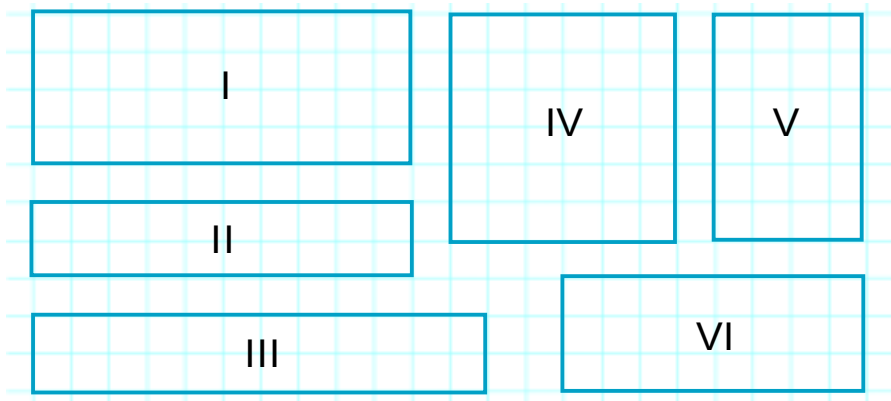

1015. Uyingizdagi stol yoki xontaxtaning bo'yi va enini detsimetr hisobida o'lchab, yuzini toping.

Yuzlarni taqqoslash

1016. Kataklar sonini sanash orqali shakllarning yuzlarini taqqoslang:

- 1) Qaysi shaklning yuzi eng katta?
- 2) Qaysi shaklning yuzi eng kichik?
- 3) Qaysi shakllarning yuzi bir-biriga teng?

1017. 8 kv. dm ☐ 40 kv. sm

5 kv. dm ☐ 500 kv. sm

1 kv. dm ☐ 5 kv. sm + 150 kv. sm

10 kv. dm ☐ 1000 kv. sm

1018. $(124 + 256) \cdot 2$ $(724 - 572) \cdot 4 + 392$
 $(835 - 556) : 3$ $(424 + 338) : 6 - 127$

- 1019.** 1) Uy eshiklaridan birining bo'yi 2 m 40 sm, eni 80 sm, ikkinchi eshikning bo'yi 2 m 60 sm, eni 70 sm ga teng. Eshiklarning yuzlarini kvadrat detsimetr hisobida aniqlang. Qaysi eshikning yuzi katta?
- 2) Sinfxona eshigining yuzini aniqlang.

- 1020.** Akasidagi yong'oqlar soni ukasinikidan ikki marta ko'p. Agar hamma yong'oqlar 9 dona bo'lsa, aka va ukaning har birida necha donadan yong'oq bor?

1021. $(121 + 129) \cdot 4$ $(734 - 386) \cdot 2 + 278$
 $(948 - 453) : 5$ $(639 + 276) : 3 - 247$

- 1022.** Bozorga 12 ta yashikda qulupnay keltirildi. Yashiklarda 6 kg dan qulupnay bor. Peshingacha 7 yashik qulupnay sotildi. Sotish uchun necha kilogramm qulupnay qoldi?

O'tilganlarni mustahkamlash

- 1023.** Agar $a = 600$, $b = 400$ bo'lsa, $a + b$ va $a - b$ ifodalarning qiymatlarini toping.

- 1024.** Agar $a = 200$, $b = 5$ bo'lsa, $a \cdot b$ va $a : b$ ifodalarning qiymatlarini toping.

- 1025.** Tenglamalarni yeching:

$$x \cdot 2 = 110$$

$$4 \cdot x = 324$$

$$x \cdot 6 = 756$$

$$3 \cdot x = 276$$

$$x \cdot 5 = 685$$

$$8 \cdot x = 928$$

$$x : 2 = 354$$

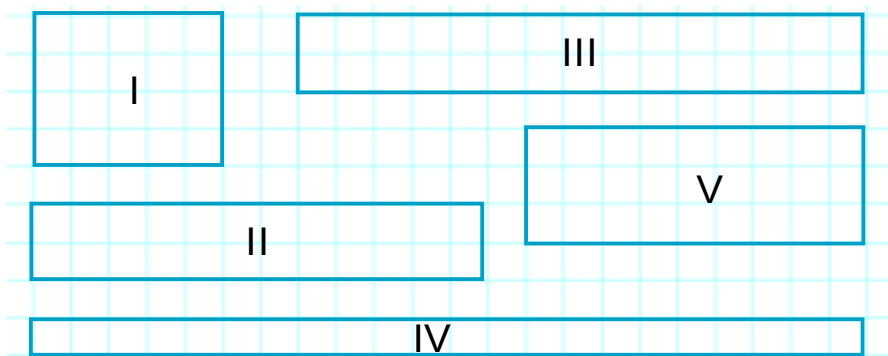
$$784 : x = 4$$

$$x : 6 = 127$$

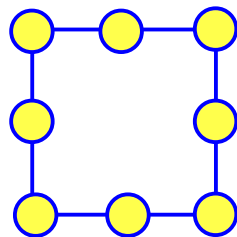
- 1026.** Sinxona derazasining bo'yi 1 m 80 sm, eni 1 m. Eshikning bo'yi esa 2 m 10 sm, eni 80 sm. Deraza va eshikning yuzini kvadrat detsimetr hisobida aniqlang. Ulardan qaysi birining yuzi katta?

1027. Katakalar sonini sanash orqali shakllarning yuzlarini taqqoslang:

1028. Doirachalarga 1 dan 8 gacha sonlarni bittadan shunday joylashtiringki, kvadratning har bir tomonidagi sonlar yig'indisi 12 ga teng bo'lsin.

1029. Tenglamalarni yeching:

$$3 \cdot x = 123$$

$$x \cdot 5 = 625$$

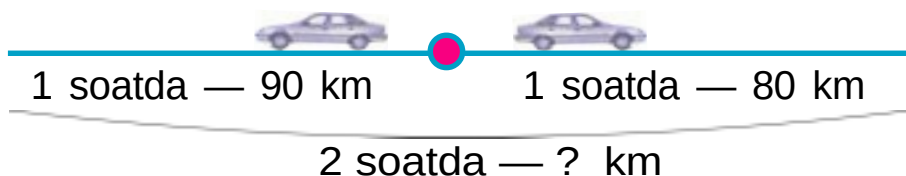
$$8 \cdot x = 928$$

$$x : 3 = 262$$

$$875 : x = 5$$

$$x : 9 = 111$$

1030. Ikkita «Neksiya» avtomobili bir qishloqdan bir vaqtda qarama-qarshi yo'nalishda yo'lga chiqdi. Birinchisi 1 soatda 90 km, ikkinchisi esa 1 soatda 80 km yo'l bosdi. Avtomobillar shu tarzda yursa, 2 soatdan keyin ular orasidagi masofa necha kilometr bo'ladi?

3-SINFDA O'TILGANLARNI TAKRORLASH VA UMUMLASHTIRISH

1031. $20 \cdot 4$ $30 \cdot 2$ $30 : 3$ $60 : 3$
 $30 \cdot 1$ $40 \cdot 2$ $40 : 2$ $80 : 4$

1032. $20 \cdot 3 - 7 \cdot 8$ $3 \cdot 20 - 60 : 3$ $2 \cdot 30 + 80 : 4$
 $30 \cdot 2 + 72 : 9$ $30 \cdot 2 - 40 : 4$ $20 \cdot 4 - 6 \cdot 7$

- 1033. 1)** Agar $a = 573$, $b = 348$ bo'lsa, $a + b$ va $a - b$ ifodalarning qiymatlarini toping.
- 2)** Agar $a = 4$, $b = 234$ bo'lsa, $a \cdot b$ ifodaning qiymatini toping.
- 3)** Agar $a = 564$, $b = 6$ bo'lsa, $a : b$ ifodaning qiymatini toping.

- 1034.** Qisqa yozuv bo'yicha masala tuzing va yeching:
Hammasi – 48 ta nok.
Bitta vazaga – 8 tadan nok.
Vazalar soni – 4 ta.
Yetishmaydi – ? ta vaza.

- 1035.** Uchta kesma chizing. Birinchi kesmaning uzunligi 16 sm, ikkinchisining uzunligi undan 4 marta qisqa, uchinchisining uzunligi ikkinchisidan 8 sm uzun bo'lsin.

- 1036.** Uch dugona — Aziza, Laziza va Hafiza bir yilda — bahor, yoz va kuzda tug'ilishgan. Aziza Lazizadan katta emas, Hafiza Azizadan katta emas. Qaysi qiz qaysi faslda tug'ilgan?

1037. Ko'paytirishning guruhlash qonunidan foydalanib amallarni bajaring:

$$2 \cdot 4 \cdot 3 \cdot 4$$

$$3 \cdot 2 \cdot 2 \cdot 4$$

$$6 \cdot 2 \cdot 4$$

$$2 \cdot 4 \cdot 2 \cdot 5$$

$$3 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4$$

$$2 \cdot 6 \cdot 5$$

1038. Katak va chiziqli daftar sotib olinishiga doir quyidagicha yechiladigan masala tuzing:

1) $36 : 2 = 18$ (ta)

2) $36 + 18 = \square$ (ta)

1039. Xona birliklarida ifodalang: 126, 247, 340, 389, 408, 573, 652, 713, 800, 909

Namuna: $126 = 1$ ta yuzlik + 2 ta o'nlik + 6 ta birlik.

1040. Qoldiqli bo'lishlarni bajaring va natijalarini tekshiring:

$$13 : 2$$

$$53 : 3$$

$$64 : 6$$

$$57 : 8$$

$$25 : 4$$

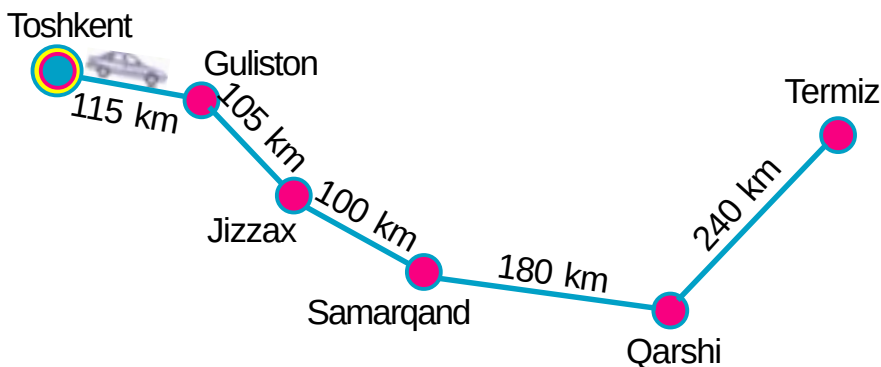
$$53 : 5$$

$$95 : 6$$

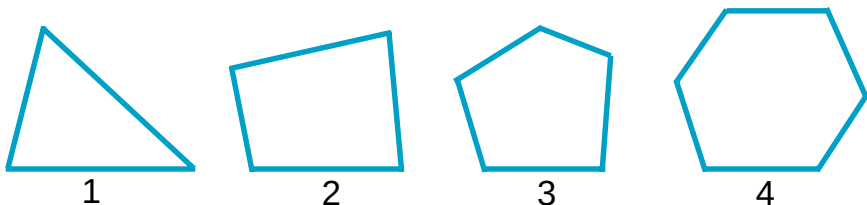
$$93 : 8$$

1041. 90 kg olma 6 kg li, 84 kg anor esa 7 kg li yashiklarga joylandi. Olma solingan yashiklar anor solingan yashiklardan nechta ortiq?

1042. Chizma asosida masala tuzing va yeching:

1043. Ko'pburchaklarning tomonlarini millimetrlar hisobida o'lchang va perimetrlarini toping:

1044. Soat buzilib, bir kunda 6 minutga kech qoladigan bo'lib qolsa, necha kundan keyin 1 soatga kech qoladi?

1045. Tenglamalarni yeching va javoblarini tekshiring:

$$3 \cdot x = 54$$

$$58 : x = 29$$

$$x : 4 = 18$$

$$x \cdot 7 = 98$$

$$84 : x = 14$$

$$x : 9 = 11$$

1046. Birinchi jo'yakdan 42 kg, ikkinchisidan unga qaraganda 2 marta kam, uchinchi jo'yakdan esa ikkinchisiga qaraganda 3 marta ko'p qulupnay terildi. Uchala jo'yakdan jami necha kilogramm qulupnay terilgan?

1047. 1) 10 marta orttiring: 7, 16, 24, 30, 48, 57, 99.

Namuna: $7 \cdot 10 = 70$.

2) 100 marta orttiring: 1, 2, 5, 6, 9, 10.

3) 10 marta kamaytiring: 40, 70, 120, 500, 780.

4) 100 marta kamaytiring: 200, 500, 600, 1000.

1048. $227 + 134$

$$447 + 435$$

$$653 + 37$$

$$375 - 143$$

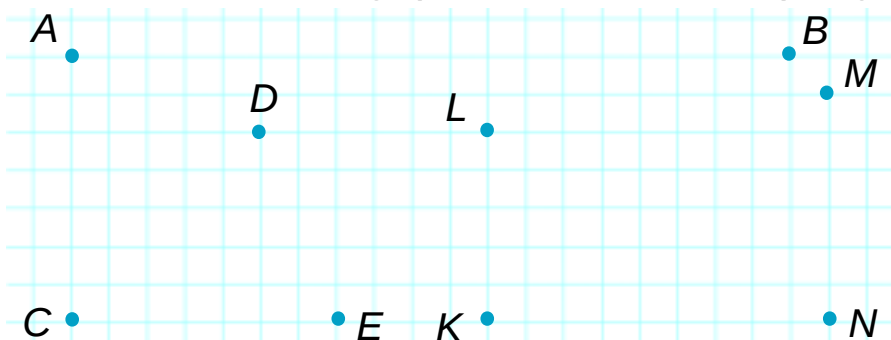
$$663 - 350$$

$$842 - 342$$

- 1049.** Bir vaqtda Urganchdan «Kaptiva» avtomobili, Nukusdan esa «Lasetti» avtomobili yo'lga chiqdi. Yarim soatda «Kaptiva» 53 km, «Lasetti» 57 km masofani bosib o'tdi. Urganch bilan Nukus orasi 220 km bo'lsa, yarim soatdan keyin «Kaptiva» va «Lasetti» orasidagi masofa qancha bo'ladi?

- 1050.** AB , CDE va $KLMN$ shakllarni hosil qiling. Kesmaning uzunligini, uchburchak va to'rtburchaklarning perimetrlarini aniqlang:

- 1051.** Yulduzchalar o'rniga qanday raqamlar qo'yilsa, amallar to'g'ri bajarilgan bo'ladi?

$$\begin{array}{r}
 + 3 * 8 \\
 54 * \\
 \hline
 * 21
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 + * 27 \\
 68 * \\
 \hline
 9 * 5
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 - 5 * 2 \\
 28 * \\
 \hline
 * 13
 \end{array}
 \quad
 \begin{array}{r}
 - 95 * \\
 * 82 \\
 \hline
 3 * 8
 \end{array}$$

1052.

$$344 + 183$$

$$357 - 125$$

$$662 + 270$$

$$748 - 308$$

$$756 + 83$$

$$967 - 443$$

- 1053.** Do'konga keltirilgan 12 qop un 3 kg li paketlarga solib chiqildi. Agar 1 qop un 60 kg bo'lsa, hamma un nechta paketga solingan?

- 1054.** 1) Rim raqamlarini o'qing: IV, V, VI, IX, II, VIII, XI, III, VII, X, XII.
2) Soat millari nechani ko'rsatmoqda:

- 1055.** $3 \text{ kg} + 2 \text{ kg} \ 400 \text{ g}$ $3 \text{ kg} \ 800 \text{ g} + 4 \text{ kg} \ 300 \text{ g}$
 $5 \text{ kg} - 3 \text{ kg} \ 600 \text{ g}$ $8 \text{ kg} \ 300 \text{ g} - 5 \text{ kg} \ 600 \text{ g}$

- 1056.** Tenglamalarni yeching va javoblarni tekshiring:
 $x - 146 = 436 - 268$ $756 - x = 237 + 169$
 $x + 253 = 724 - 265$ $137 + x = 767 - 169$

- 1057.** 20 nafar yo'lovchi «Matiz»larga, 18 nafari «Damas»larga o'tirishdi. «Matiz»larga 4 nafardan, «Damas»larga 6 nafardan yo'lovchi o'tirgan bo'lsa, «Matiz» avtomobillari «Damas»lardan nechta ortiq?

- 1058.** Bilimlar sinovida qatnashgan Dono, Ra'no va Barnoning olgan ballari yig'indisi 100 ga teng chiqdi. Dono va Ra'noning olgan ballari yig'indisi 64 ga, Ra'no va Barnoniki esa 70 ga teng bo'ldi. Ularning har biri bilimlar sinovida necha ball to'plagan?

1059.

Tenglamalarni yeching va javoblarini tekshiring:

$$327 + x = 234 + 157$$

$$x + 256 = 323 + 168$$

$$824 - x = 718 - 372$$

$$x - 364 = 237 + 158$$

1060.

Qisqa yozuv bo'yicha masala tuzing va yeching:
Keltirildi — 358 ta «Nestle» suvi,
245 ta «Fanta» ichimligi.

Sotildi — 394 ta «Nestle» va «Fanta».

Qoldi — ? ta «Nestle» va «Fanta».

1061.

$$1 \cdot 38$$

$$238 \cdot 1$$

$$0 \cdot 59$$

$$837 \cdot 0$$

$$89 : 1$$

$$464 : 1$$

$$0 : 36$$

$$0 : 379$$

1062.

Ustun shaklida ko'paytiring:

$$73 \cdot 2$$

$$462 \cdot 2$$

$$243 \cdot 3$$

$$191 \cdot 5$$

$$3 \cdot 63$$

$$2 \cdot 391$$

$$4 \cdot 232$$

$$7 \cdot 141$$

1063.

Rasm asosida masala tuzing va uni yeching:

3 ta savatda –
18 kg pomidor

4 tasida – ? kg

1064.

3 sm 5 mm radiusli aylana va doira chizing.
Ularning markazlarini O harfi bilan belgilang.
 AO radius va BC diametrlar o'tkazing. Aylana
va doiraning diametrlarini o'lchang.

- 1065.** Yulduzchalar o'rniga qanday raqamlar qo'yilsa, amallar to'g'ri bajarilgan bo'ladi?

$$\begin{array}{r} \times 3 * 8 \\ \hline 73 * \end{array} \quad \begin{array}{r} \times * 27 \\ \hline 9 * 1 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times * 22 \\ \hline 97 * \end{array} \quad \begin{array}{r} \times * 5 * \\ \hline 608 \end{array}$$

- 1066.** Ustun shaklida ko'paytiring:

$$\begin{array}{llll} 76 \cdot 2 & 367 \cdot 2 & 279 \cdot 3 & 158 \cdot 5 \\ 3 \cdot 57 & 2 \cdot 458 & 4 \cdot 234 & 6 \cdot 136 \end{array}$$

- 1067.** Do'konga keltirilgan 16 qop makaron 2 kg li xaltachalarga solib chiqildi. Agar 1 qop makaron 25 kg dan bo'lsa, hamma makaron nechta xaltachaga solingan?

1068.

$$\begin{array}{llll} 4 \cdot 10 & 38 \cdot 10 & 2 \cdot 100 & 100 \cdot 5 \\ 10 \cdot 7 & 10 \cdot 84 & 100 \cdot 4 & 8 \cdot 100 \end{array}$$

1069.

$$\begin{array}{ll} 167 \cdot 2 + 3 \cdot 146 & 3 \cdot 287 - 157 \cdot 4 + 5 \cdot 134 \\ 3 \cdot 279 - 287 \cdot 2 & 113 \cdot 4 + 2 \cdot 256 - 246 \cdot 3 \end{array}$$

- 1070.** Birinchi shahar bilan ikkinchi shahar orasidagi masofa 136 km, ikkinchi shahar bilan uchinchi shahar orasidagi masofa esa undan 26 km ortiq. Birinchi shahar bilan uchinchi shahar orasidagi masofa qancha?

- 1071.** Kesmaning uzunligini o'lchang. Berilgan kesmaning yarmiga, uchdan bir qismiga va choragiga teng bo'lgan kesmalar chizing:

A

B

1072. Olmaxon birinchi kuni 3 ta yong'oq topib, iniga olib keldi. Ertasi kuni esa 4 ta yong'oq topdi. Shu tarzda keyingi har bir kuni oldingi kundagidan 1 ta ortiq yong'oq topib, iniga olib keldi. Olmaxon 7 kunda iniga nechta yong'oq tashib kelgan?

1073.

$$243 \cdot 3 + 2 \cdot 126$$

$$4 \cdot 238 - 146 \cdot 6 + 2 \cdot 324$$

$$4 \cdot 234 - 264 \cdot 3$$

$$167 \cdot 3 + 2 \cdot 126 - 235 \cdot 3$$

1074.

Duradgorlik ustaxonasida 4 kunda 256 ta stul va 64 ta stol yasaldi. Agar har kuni bir xil miqdorda stul va stol yasalgan bo'lsa, bir kunda nechtdan stul va stol tayyorlangan?

1075. $40 : 10$	$370 : 10$	$200 : 100$	$600 : 100$
$80 : 10$	$880 : 10$	$400 : 100$	$800 : 100$

1076. Ustun shaklida bo'ling:

$$356 : 2$$

$$438 : 3$$

$$532 : 4$$

$$876 : 6$$

$$952 : 2$$

$$891 : 3$$

$$956 : 4$$

$$976 : 8$$

1077. Rasm asosida masala tuzing va uni yeching:

60 kg guruch

Ikkidan bir qismi — ? kg

Uchdan bir qismi — ? kg

To'rttdan bir qismi — ? kg

1078. 3 sm ga teng radiusli 3 ta aylana chizing. Ulardan birini to'liq, ikkinchisining yarmini, uchinchisining choragini bo'yash orqali butun doira, yarim doira va chorak doira hosil qiling.

1079. Asror sport musobaqasida 4 kun ishtirok etib, har bir keyingi kun oldingi kunlari olgan jami ballga teng ball to'pladi. Agar Asror 4 kunda jami 208 ball to'plagan bo'lsa, birinchi kuni necha ball olgan?

1080 Ustun shaklida bo'ling:

134 : 2	177 : 3	176 : 4	345 : 5
172 : 2	291 : 3	376 : 4	518 : 7

1081. Qisqa yozuv bo'yicha masala tuzing va yeching:
Keltirildi – 252 kg qulupnay.

Har bir savatda – 6 kg.

Sotildi – 28 savat qulupnay.

Qoldi – ? kg.

1082. $1 \cdot 53 \square 53 : 1$ $1 \cdot 94 \square 428 \cdot 0$

$0 \cdot 86 \square 86 : 1$ $0 \cdot 46 \square 843 \cdot 0$

1083. $158 + 114 : 2$ $312 : 4 + 89$ $378 : 6 + 574 : 7$
 $185 - 285 : 3$ $495 : 5 - 87$ $744 : 8 - 657 : 9$

1084. Tenglamalarni yeching:

$$x : 3 = 192$$

$$x : 5 = 143$$

$$x : 8 = 111$$

$$531 : x = 3$$

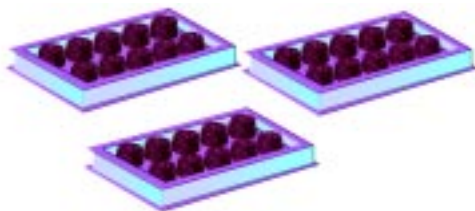
$$995 : x = 5$$

$$567 : x = 9$$

1085. Rasm asosida masala tuzing va uni yeching:

2 ta qutida –
20 dona

3 ta qutida –
? dona

1086. 1) Go'niya yordamida to'g'ri burchak, o'tkir burchak va o'tmas burchaklar chizing.

2) Turli tomonli, teng yonli va teng tomonli uchburchaklar chizing.

1087. Ota 3 ta o'g'li va 2 ta qiziga yong'oqlarni teng sonda bo'lib berdi. Birozdan keyin ota qarasa, har bir o'g'il 5 tadan yong'og'ini yeb qo'yibdi. Ota sanab ko'rsa, o'g'illaridagi qolgan yong'oqlarning jami soni qizlariga bergan jami yong'oqlar soniga teng chiqibdi. Ota bolalariga nechtdan yong'oq bergan?

1088. Tenglamalarni yeching:

$$x : 3 = 283$$

$$248 : x = 2$$

$$x : 5 = 195$$

$$784 : x = 4$$

$$x : 8 = 124$$

$$658 : x = 7$$

1089. Nilufar bir haftada 120 sahifali kitobning choragini, ikkinchi haftada esa uchdan bir qismini o'qidi. Nilufar kitobni tugatishi uchun yana necha sahifa o'qishi kerak?

QO'SHIMCHA MASHQLAR

1. Ustun shaklida qo'shing:

$124 + 164$

$429 + 560$

$630 + 340$

$235 + 153$

$472 + 307$

$723 + 254$

2. Ustun shaklida ayiring:

$375 - 143$

$493 - 192$

$842 - 342$

$357 - 125$

$568 - 246$

$967 - 442$

3. Bir issiqxonadan terilgan pomidor 46 ta yashikka, ikkinchi issiqxonadan terilgani esa 54 ta yashikka joylandi. Har bir yashikdagi pomidor 10 kg dan bo'lsa, jami pomidor necha sentner? Shuncha pomidor necha tonna bo'ladi?

4. $1 \text{ kg} - 100 \text{ g}$

$1 \text{ kg} - 250 \text{ g}$

$1 \text{ kg} - 560 \text{ g}$

$1 \text{ kg} - 300 \text{ g}$

$1 \text{ kg} - 450 \text{ g}$

$1 \text{ kg} - 750 \text{ g}$

5. $1 \text{ kg } 200 \text{ g} + 2 \text{ kg } 400 \text{ g}$

$3 \text{ kg } 400 \text{ g} + 4 \text{ kg } 300 \text{ g}$

$2 \text{ kg } 300 \text{ g} + 3 \text{ kg } 600 \text{ g}$

$5 \text{ kg } 300 \text{ g} + 7 \text{ kg } 600 \text{ g}$

6. Do'kondan 1 kg 500 g pishloq va undan 300 g kam sariyog' xarid qilindi. Do'kondan hammasi bo'lib qancha mahsulot xarid qilingan?

7.1) Minutlarda ifodalang: 1 soat 25 minut, 1 soat 55 minut, 2 soat 30 minut, 2 soat 40 minut, 2 soat 50 minut, 3 soat 55 minut, 4 soat.

2) Soat va minutlarda ifodalang: 70 minut, 110 minut, 130 minut, 150 minut, 175 minut, 200 minut, 220 minut, 250 minut, 400 minut.

- 8.** Maktab o'quvchilari sayohatga chiqib, birinchi kuni 15 km yurishdi. Ikkinchi kuni birinchi kundagidan 2 marta ortiq, uchinchi kuni esa ikkinchi kundagidan 3 marta kam yo'l yurishdi. O'quvchilar 3 kunda necha kilometr yo'l yurishgan?
- 9.** Tenglamalarni yeching va javoblarini tekshiring:
$25 + x = 83$	$x + 31 = 53$	$46 + x = 70$
$x - 23 = 46$	$54 - x = 35$	$x - 67 = 33$
- 10.** Tenglamalarni yeching va javoblarini tekshiring:
$x + 264 = 433$	$246 + x = 445$	$x + 323 = 503$
$702 - x = 346$	$x - 348 = 456$	$743 - x = 464$
- 11.** O'quvchilarning har birida 8 tadan katak va 5 tadan chiziqli daftar bor. Agar sinfda 35 nafar o'quvchi bo'lsa, ularda nechta katak va nechta chiziqli daftar bor? Jami daftarlar nechta?
- 12.** Bir shahardan ikkinchi shahar tomon «Lasetti» avtomobili yo'lga chiqdi. «Lasetti» dastlabki 3 soatning har bir soatida 110 km dan, keyingi 2 soatning har bir soatida 90 km dan yo'l bosdi. «Lasetti» 5 soatda jami qancha yo'l bosgan?
- 13.** Supermarketda bir kunda 140 kg «Quyuncha» konfeti, 170 kg «Ayiqla» konfeti sotildi. Agar har kuni shunchadan sotilsa, 3 kunda shu konfetlardan jami necha kilogramm sotiladi?
- 14.** Uchta javonda 376 ta kitob bor. Birinchi va ikkinchi javonda 186 ta, ikkinchi va uchinchi

javonda esa 277 ta kitob bor. Har bir javonda nechtdan kitob bor?

- 15.** To'g'ri to'rtburchakning bo'yi 3 sm, eni 4 sm. Uning bo'yini 3 marta oshirsa, perimetri va yuzi qanday o'zgaradi? Bo'yini 2 marta kamaytirib, enini 2 marta oshirganda-chi?
- 16.** Radiusi 2 sm ga teng bo'lgan 4 ta aylana chizing. Ulardan birini to'liq, ikkinchisining yarmini, uchinchisining uchdan bir qismini, to'rtinchisining choragini bo'yash orqali butun doira, yarim doira, uchdan bir qismga teng bo'lgan doira va chorak doira hosil qiling.
- 17.** Ikki shahar orasidagi masofa 250 km. Avtobus bir soatda 60 km yo'l bosib o'tdi. Agar avtobus shu tarzda yana 3 soat yursa, manzilga necha kilometr qoladi?

18. $73 \cdot 2$ $462 \cdot 2$ $243 \cdot 3$ $191 \cdot 5$
 $3 \cdot 63$ $2 \cdot 391$ $4 \cdot 232$ $7 \cdot 141$

19. $44 \cdot 2 + 95$ $132 \cdot 3 + 547$ $342 \cdot 2 - 223 \cdot 3$
 $33 \cdot 3 + 87$ $324 \cdot 2 - 484$ $323 \cdot 3 - 422 \cdot 2$

20. $164 + 2 \cdot 349$ $(132 + 176) \cdot 2$ $3 \cdot (104 + 229)$
 $884 - 3 \cdot 235$ $(976 - 762) \cdot 4$ $5 \cdot (442 - 258)$

21. $2 \cdot 423 \square 282 \cdot 3$ $374 \cdot 2 \square 3 \cdot 241 - 168$
 $181 \cdot 4 \square 5 \cdot 151$ $6 \cdot 154 \square 267 \cdot 3 + 123$
 $242 \cdot 4 \square 3 \cdot 293$ $7 \cdot 131 \square 213 \cdot 4 + 68$

22. Ikki shahar orasidagi masofa 720 km. Poyezd yo'lining birinchi yarmini 6 soatda, ikkinchi yarmini 4 soatda bosib o'tdi. Poyezd yo'lining birinchi yarmida har bir soatda necha kilometr dan yo'l bosgan? Ikkinchi yarmida-chi?

23. $48 : 2$ $246 : 2$ $363 : 3$ $484 : 4$
 $476 : 2$ $951 : 3$ $876 : 4$ $654 : 6$

24. $238 + 462 : 2$ $936 : 3 + 445$ $848 : 4 + 426 : 2$
 $824 - 963 : 3$ $684 : 2 - 278$ $888 : 8 - 666 : 6$

25. $(275 + 369) : 2$ $(493 + 356) : 3 - 256 : 4$
 $(532 - 175) : 3$ $(848 - 372) : 4 + 675 : 3$

26. Qoldiqli bo'lishlarni bajaring va natijalarini tekshiring:
 $125 : 2$ $154 : 3$ $246 : 4$ $429 : 6$
 $367 : 2$ $374 : 3$ $567 : 4$ $959 : 6$

27. Bozorga 14 ta yashikda gilos olib kelindi. Peshingacha 8 ta yashikdagisi sotildi. Agar har bir yashikdagi gilos 6 kg dan bo'lsa, necha kilogramm gilos sotilgan? Peshindan keyin sotish uchun necha kilogramm gilos qolgan?

28. Har biri 5 kg dan bo'lgan 6 ta savatda necha kilogramm o'rik bo'lsa, 3 ta yashikda shuncha kilogramm shaftoli bor. Har bir yashikda necha kilogrammdan shaftoli bor?

29. Tomonlari 15 m va 20 m bo'lgan to'g'ri to'rtburchak shaklidagi yerga qulupnay ekilgan. Yerning

har bir kvadrat metridan 3 kg dan qulupnay terib olindi. Bu yerdan hammasi bo'lib necha kilogramm qulupnay terib olingan?

30. Uzunligi 864 mm bo'lgan sim buklanib, kvadrat shakliga keltirildi. Hosil bo'lgan shaklning tomoni necha millimetrga teng?

31. Tenglamalarni yeching va javoblarini tekshiring:

$$x \cdot 4 = 164$$

$$7 \cdot x = 945$$

$$x \cdot 9 = 774$$

$$3 \cdot x = 417$$

$$x \cdot 5 = 865$$

$$8 \cdot x = 536$$

32. Tenglamalarni yeching va javoblarini tekshiring:

$$248 : x = 2$$

$$x : 8 = 118$$

$$x : 4 = 249$$

$$x : 3 = 279$$

$$882 : x = 7$$

$$738 : x = 6$$

33. Qopdagi 40 kg shakar 2 kg va 3 kg qilib paketlarga solindi. Agar 2 kg li va 3 kg li paketlar soni teng bo'lsa, shakar solingan hamma paketlar nechta?

34. Savatdagi shaftolilarning yarmini Shuhrat, qolgan yarmini Umida oldi. Shundan keyin savatda 4 dona shaftoli qoldi. Dastlab savatda necha dona shaftoli bor edi?

35. Yozgi ta'til 26-maydan 31-avgustgacha davom etadi. Yozgi ta'til necha sutkadan iborat?

M U N D A R I J A

Y U Z L I K

2-sinfda o'atilganlarni takrorlash

Ikki xonali sonlarni xonadan o'tib qo'shish	3
Ikki xonali sonlarni xonadan o'tib ayirish	5
Qavsli ifodalar	6
Qo'shishning guruhlash qonuni	8
Sondan yig'indini ayirish	9
Sondan ayirmani ayirish	10
Ko'paytirish va bo'lish orasidagi bog'lanish	12
0 va 1 sonlari ishtirokida ko'paytirish	13
0 ni songa, sonni 1 ga va o'zini o'ziga bo'lish	15
Ko'paytuvchilarning o'rinlarini almashtirish xossasi	16
Ko'paytirish va bo'lish jadvallari	17
Sonning qismini, qismi bo'yicha sonning o'zini topish	19

Jadvaldan tashqari ko'paytirish va bo'lish

$20 \cdot 3$, $3 \cdot 20$	21
$60 : 3$, $100 : 2$ ko'rinishdagi ifodalar	22
$90 : 30$ ko'rinishdagi ifodalar	24
Yig'indini songa, sonni yig'indiga ko'paytirish	25
$23 \cdot 4$, $4 \cdot 23$ ko'rinishdagi ifodalar	26
O'atilganlarni mustahkamlash	27
Harfli ifodalarning qiymatini topish	30
Yig'indini songa bo'lish	32
$39 : 3$ ko'rinishdagi ifodalar	34
$42 : 3$, $72 : 4$ ko'rinishdagi ifodalar	35
O'atilganlarni mustahkamlash	36
Bo'lishni tekshirish	38
Ikki xonali sonni ikki xonali songa bo'lish	39
Ko'paytirishni tekshirish	43
O'atilganlarni mustahkamlash	44
Qoldiqli bo'lish (jadval ichida)	46

Qoldiqli bo'lish (jadvaldan tashqari)	48
Qoldiqli bo'lishni tekshirish	50
Uch va undan ortiq ko'paytuvchilarni ko'paytirish	51
O'tilganlarni mustahkamlash	52

M I N G L I K

Uch xonali sonlarni raqamlash

Yuzliklar	54
Yuzlik, o'nlik va birliklardan sonlarni hosil qilish	57
Uch xonali sonlar	58
Minglik, yuzlik, o'nlik va birliklar orasidagi munosabatlar	59
Uch xonali sonni xona birliklari yig'indisi ko'rinishida tasvirlash	61
Uch xonali sonlarni taqqoslash	62
Uzunlik o'lchov birliklari. Kilometr	64
O'tilganlarni mustahkamlash	67
Sonni 10, 100 marta orttirish	69
Sonni 10, 100 marta kamaytirish	71
$x + 18 = 42$, $18 + x = 42$ ko'rinishdagi tenglamalar	73
$x - 27 = 54$, $63 - x = 26$ ko'rinishdagi tenglamalar	75
$x \cdot 3 = 42$, $3 \cdot x = 42$ ko'rinishdagi tenglamalar	77
$x : 2 = 12$, $56 : x = 14$ ko'rinishdagi tenglamalar	79
Burchaklarning turlari	80
Uchburchaklarning turlari	82
O'tilganlarni mustahkamlash	84

1000 ichida qo'shish va ayirish

Og'zaki qo'shish va ayirish

Hisoblashning birinchi usuli	86
Hisoblashning ikkinchi usuli	87
$240 + 80$, $240 - 80$ ko'rinishdagi ifodalar	89
$320 + 250$ ko'rinishdagi ifodalar	90
$580 - 350$ ko'rinishdagi ifodalar	91
Rim raqamlari	92

Massa o'lchov birliklari. Kilogramm. Gramm	93
Tonna. Sentner	95
O'tilganlarni mustahkamlash	97

Yozma qo'shish va ayirish

Xonadan o'tmasdan qo'shish	100
Xonadan o'tmasdan ayirish	101
O'nlikdan o'tib qo'shish	102
Yuzlikdan o'tib qo'shish	104
O'nlikdan va yuzlikdan o'tib qo'shish	105
Vaqt o'lchov birliklari. Soat, minut, sutka	107
Yil, oy, hafta	109
O'tilganlarni mustahkamlash	110
O'nlikdan o'tib ayirish	113
Yuzlikdan o'tib ayirish	115
O'nlikdan va yuzlikdan o'tib ayirish	117
504 – 265 ko'rinishdagi ifodalar	119
$x + 125 = 142$, $156 + x = 342$ ko'rinishdagi tenglamalar	120
$x - 125 = 142$, $236 - x = 158$ ko'rinishdagi tenglamalar	122
$x - 305 = 601 - 98$, $917 - x = 328 - 39$ ko'rinishdagi tenglamalar	123
O'tilganlarni mustahkamlash	124

1000 ichida ko'paytirish va bo'lish

Og'zaki ko'paytirish va bo'lish

1 va 0 ishtirokida ko'paytirish va bo'lish	127
Sonni 10, 100 ga ko'paytirish va bo'lish	128
$30 \cdot 4$, $200 \cdot 3$ ko'rinishdagi ifodalar	130
$320 \cdot 3$ ko'rinishdagi ifodalar	131
$800 : 4$, $490 : 7$ ko'rinishdagi ifodalar	132
O'tilganlarni mustahkamlash	133
$600 : 20$, $900 : 300$ ko'rinishdagi ifodalar	135
$240 : 30$ ko'rinishdagi ifodalar	136
Vaqt birliklari. Sekund	137

Raqamli soat	139
Asr. Vaqt birliklari jadvali	140
O'tilganlarni mustahkamlash	141

Yozma ko'paytirish va bo'lish

Xonadan o'tmasdan ko'paytirish	144
Ko'paytirishning o'rin almashtirish xossasi (takrorlash)	146
O'nlikdan o'tib ko'paytirish	147
Yuzlikdan o'tib ko'paytirish	149
O'nlikdan va yuzlikdan o'tib ko'paytirish	151
O'tilganlarni mustahkamlash	153
$396 : 3$ ko'rinishdagi ifodalar	155
$346 : 2$ ko'rinishdagi ifodalar	157
$852 : 4$ ko'rinishdagi ifodalar	159
$216 : 3$ ko'rinishdagi ifodalar	161
O'tilganlarni mustahkamlash	163
$276 : 4$ ko'rinishdagi ifodalar	165
$668 : 4$ ko'rinishdagi ifodalar	167
Ko'paytirishni bo'lish orqali tekshirish	169
Bo'lishni ko'paytirish orqali tekshirish	171
Qoldiqli bo'lish va natijasini tekshirish	172
O'tilganlarni mustahkamlash	174
$x \cdot 4 = 140$, $3 \cdot x = 126$ ko'rinishdagi tenglamalar	175
$x : 3 = 258$ ko'rinishdagi tenglamalar	176
$581 : x = 7$ ko'rinishdagi tenglamalar	177
$a + b$ ifodaning qiymatini topish	178
$a - b$ ifodaning qiymatini topish	180
$a \cdot b$ ifodaning qiymatini topish	181
$a : b$ ifodaning qiymatini topish	182
Kvadrat detsimetr	183
Yuzlarni taqqoslash	185
O'tilganlarni mustahkamlash	186
3-sinfda o'tilganlarni takrorlash va umumlashtirish	188
Qo'shimcha mashqlar	198

Matematika: 3-sinf uchun darslik / S.Burxonov, O'.Xudoyorov, Q.Norqulova; mas'ul muharrir A.Bahromov. – Toshkent: «SHARQ», 2016. – 208 b.

ISBN 978-9943-26-119-8

UO'K: 51.(075)

KBK 22.1

O'quv nashri

BURXONOV SATTOR OSIMOVICH, XUDOYOROV O'KTAM
BOLTABOYEVICH, NORQULOVA QARSHIGUL

MATEMATIKA

Umumiy o'rta ta'lim maktablarining
3-sinfi uchun darslik

Ikkinchi nashr

«SHARQ» nashriyot-matbaa
aksiyadorlik kompaniyasi
Bosh tahririyati
Toshkent – 2016

Nashr litsenziyasi AI № 201, 28.08.2011

Muharrir *Nigora O'rolova*
Badiiy muharrir *Tolib Qanoatov*
Dizayner *Akbar Bahromov*
Texnik muharrir *Bekzod Karimov*
Sahifalovchi *Mastura Atxamova*
Musahhihlar: *Ma'mura Ziyamuhamedova, Sharofat Xurramova*

Bosishga ruxsat etildi 27.09.15. Bichimi 70x90 $\frac{1}{16}$.
«Arial» garniturası. Kegl 15,0. Ofset bosma usulida bosildi.
Umumiy bosma tabog'i 13,0. Shartli bosma tabog'i 15,21.
Nashriyot-hisob tabog'i 15,61. Adadi 395 370 nusxa.
Buyurtma raqami 3341.

«SHARQ» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasi,
100000, Toshkent shahri, Buyuk Turon ko'chasi, 41.